



## Joko riittää?

**K**evättä 2019 leimasi vanhuspalveluiden laadusta ja saatavuudesta syntynyt keskustelu, johon vuoden 2018 viimeinen pääkirjoituskin viittasi. Joitakin yksittäisiä vanhuspalveluita koskevia uutisia näkyy edelleen päivälehtien sivuilla, mutta suurin mediamyrsky lienee ohi päätellen iltapäivälehtien otsikoiden vaihtumisesta muihin aiheisiin. Kynnikko voisi ajatella, että itse asiakin – vanhuspalveluiden ongelmat – unohtuu, silloin kun se häviää julkisuudesta.

Aiemmat kohut ovat koskeneet enemmän yksittäisiä kuntia tai yksittäisen palveluiden tarjoajien, palvelutalojen ja jopa yksittäisten hoivatyöntekijöiden toiminnan ongelmia. Tänä keväänä julkisuuteen nousseet ongelmat ja epäilyt laiminlyönneistä koskevat kuntia eri puolilla Suomea sekä useita hoivapalveluiden tuottajia. Näyttää siltä, että esille on nousut koko järjestelmää koskettavia heikkouksia. Kärjistäen voi sanoa, että kunnilla näyttää olevan vaikeuksia uskoa, ettei hyvää ja halpaa saa samassa paketissa, kilpailuttaminen toimii huonosti, viranomaisten valvontaresurssit ovat riittämättömät, palveluiden tuottajien omavalvonta on pettänyt ja tuottotavoitteet sumentaneet harkintakyvyn ja työntekijöiden osaaamisessa ja/tai määrässä on puutteita. Omaiset ovat tällä kertaa olleet enemmän surullisten ja vihaisten silminnäkiäjien ja viestinviejien roolissa.

Toki on muistettava, että epäily ei ole sama kuin todistettu asia. Tutkittavaa ja selvitettävää riittää. Samalla kun puhutaan ongelmista,

on korostettava, että vanhuspalveluiden parissa on paljon omistautuneita ja hyvää työtä tekeviä ihmisiä, joiden työhön tämä(kin) kohu heittää ikävän varjon. Pahin seuraus toistuvasta negatiivisesta julkisuudesta voi olla hoivatyön kiinnostavuuden väheneminen. Tarkemmin sanoen kiinnostavuuden heikkeneminen vieläkin enemmän. Keväällä ilmestynyt pohjoismainen vertailu osoitti, että jo nyt Suomessa hoivatyöntekijöiden vaihtuvuus on suurta ja alanvaihtoajatukset yleisempiä kuin muissa Pohjoismaissa.

Tämänkertainen kohu poikkeaa edellisistä siinä, että tutkijat ja muut asiantuntijat ovat saaneet julkisuudessa aiempaa enemmän tilaa, ja viranomaisilta on tullut pyyntöjä asiantuntijoille ilmaista näkemyksensä vanhuspalveluiden kehittämistä. Vaalien alla kaikilla puolueilla oli paineita ilmaista kantansa vanhuspalveluiden tilasta ja kehittämistarpeesta. 4/2018 pääkirjoituksessa viittasin siihen, että vaalivuonna on tilaisuus tarkkailla siirtyvätkö vaalinaluspuheet politiikkaohjelmiin ja muuttuvatko puheet käytännöksi vaalivuoden jälkeen. Hallitusohjelmasta neuvotellaan parhaillaan, mutta on selvää, ettei yksi hallitus yhdellä hallituskaudella ratko kaikkia esille tulleita ongelmia, olipa sen tahtotila millainen tahansa.

Toivottavasti vanhuspalveluiden kehittäminen pysyy kaikkien puolueiden asialistalla eikä vain kansallisella vaan paikallistasolla. Kotipalveluiden ja varsinkaan palveluasumisen piiriin pääseminen ei ole itsestäänselvyys. Ne, jotka näitä palveluita saavat, ovat to-

della niiden tarpeessa. Kyse on siitä hoitaako Suomi sivistyneesti hyvin haavoittuvassa asemassa olevat kansalaisensa. Kuten sosiaali- ja terveysministeriön (<https://stm.fi/sotepalvelut/lainsaadanto>) sivuilla todetaan ”Julkisen vallan velvoite edistää kansalaisten hyvinvointia, terveyttä ja turvallisuutta lähtee perustuslaista. Perustuslain mukaan jokaisella on oikeus vält-

tämättömään toimeentuloon ja huolenpitoon, jos hän ei itse kykene hankkimaan ihmisarvoisen elämän edellyttämää turvaa. Jokaisella on perustuslain mukaan oikeus riittäviin sosiaali- ja terveyspalveluihin (Suomen perustuslaki 731/1999).”

*Outi Jolanki, päätoimittaja*